

3. BÖLÜM

EKLEMLER (ARTROLOJİ)

Mazhar ÖZKAN¹

Bu bölümde eklemlerin yapısını, elemanlarını ve sınıflandırılması hakkında genel bilgileri ve daha sonra ise insan vücudundaki eklemleri inceleyeceğiz.

Eklem (Latince articulatio), vücuttaki en az iki ayrı kemiğin birleşimini ifade eder ve genellikle kemikleri bir arada tutan dokulara göre de sınıflandırılır. Eklemler üç temel tipte sınıflandırılabilir: **fibröz, kartilaginöz ve sinoviyal**.

Fibröz (synarthrosis) eklemler, kemiğe katılan fibröz bir dokunun bulunduğu, en güçlü tipteki hareketsiz eklemlerdir. **Oynamaz eklemler** olarak da adlandırılırlar.

Kartilaginöz (amphiarthrosis) eklemler, iki kemiğin eklem yüzlerinin hyalin kıkırdak ile kaplı olduğu arada fibrokartilaginöz yapının bulunduğu eklem türüdür. Hareket çok kısıtlı olduğu için **yarı oynar eklemler** diye belirtilebilir.

Sinoviyal (diarthrosis) eklemler, fibröz bir eklem kapsülü ile çevrelenmiş eklem boşluğunun sinoviyal sıvı ile doldurulduğu eklem tipidir. Sinoviyal eklem sıvısının sürtünmeyi azaltıcı, darbeyi emici ve eklem yüzeylerindeki kıkırdakların beslenmesini sağlayıcı özelliğe sahiptir. Bu eklem tipi en çok görülen tip olup aynı zamanda en fazla hareket kabiliyetine sahip (**oynar**) eklemlerdir.

Klinik Bilgi

Eklem sıvısının salgılanmasını azaltan durumlarda (örn. intervertebral disk herniasyonlarına bağlı sinir basılarında), eklem sıvısının fonksiyonları yerine getirilmediği için eklem yüzlerindeki kıkırdaklar beslenemez, sürtünmeye bağlı aşınma ve enflamasyonlar gelişebilir. Osteoartrit ve romatoid artirit'in sinoviyal eklem üzerinde neden olduğu değişimler görülebilir. (Şekil 1).

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD., mazharozkan@nku.edu.tr

Artt.pedis

Ayakta tarsal, metatarsal ve falanksler arasında çok sayıda eklem mevcuttur. Calcaneus ile talus arasında plana tipte **art.subtalaris**; calcaneus, os naviculare ve talus arasında irregüler tipte **art.talocalcaneonavicularis**; talus ile os naviculare arasındaki plana tip art.talonavicularis ile calcaneus ile os cuboideum arasındaki plana tip art.calcaneocuboida birlikte meydana getirdiği trochoid tipte **art.tarsi transversa (Chopart eklemi)** isimli eklemler tarsal eklemlere örnek verilebilir. Tarsal kemikler ile metatarsal kemikler arasında plana tipte eklemler (art.tarsometatarsalis) görülürken, metatarsal kemikler ile proksimal falanksler arasında elipsoid tipte **art.metatarsophalangeales** ile falanksler arasında trochlear tipte **art.interphalangeales**'ler bulunur.

Klinik Bilgi

Art.tarsi transversa Chopart amputasyonu için, art.tarsometatarsale Lisfranc amputasyonu, art.talocruralis ise Syme amputasyonu için önemli noktalar.

Art.metatarsophalangealis I'in deformasyonu "hallux valgus" olarak adlandırılır. Ayrıca metabolik bir hastalık olan gut hastalığında bu eklem tutulur ve burada enflamasyon görülür.

KAYNAKLAR

- Yıldırım, M., Resimli sistematik anatomi. 2013, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
 Moore, K.L., A.M.R. Agur, and A.F. Dalley, Essential clinical anatomy. 2015, Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
 Govsa, G.F., Sistematik anatomi. 2003, İzmir: Güven Kitabevi.
 Standring, S. and H. Gray, Gray's anatomy : the anatomical basis of clinical practice. 2016.